

Оцінка думки громади міста Вінниця щодо діяльності місцевої поліції

Авторський колектив:
Злата Швець, Віктор Семенюк, Юрій Белоусов

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Експертний центр
з прав людини

2016 рік

Авторський колектив: Злата Швець, Віктор Семенюк, Юрій Белоусов

Матеріал підготовлено в рамках проекту «Впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на потреби громади», який Експертний центр з прав людини реалізує за підтримки програми «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження».

У звіті представлено узагальнену інформацію щодо думки жителів м. Вінниця з окремих питань безпеки та впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на потреби громади в місті.

Погляди та висновки, висловлені в цій публікації, належать колективу авторів та можуть не відображати позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Зміст

ВСТУП.....	4
1. Методологія дослідження.....	6
2. Загальна оцінка стану безпеки в громаді.....	9
3. Поінформованість громади про діяльність місцевої поліції.....	15
4. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї...18	
5. Думка громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції.....	25
6. Готовність громади до взаємодії з поліцією.....	29
ВИСНОВКИ.....	34

Вступ

Багаторічний світовий досвід правоохоронної діяльності в демократичних країнах засвідчує, що одним із найважливіших інструментів забезпечення безпеки в громадах є побудова сталих партнерських відносин між поліцією та населенням. Саме тому особливої актуальності набуло питання переходу до концепції поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, яка виникла як альтернатива традиційному стилю роботи поліції. Новий підхід у роботі поліції передбачає в першу чергу, необхідність врахування потреб мешканців громади в безпеці: їх бачення основних загроз своєму життю та здоров'ю в районі проживання, очікування від роботи поліції, загальна оцінка її діяльності тощо. По-друге, громада має усвідомити, що значна доля відповідальності за забезпечення безпеки на своїй території покладається сама на неї, адже сучасна концепція безпеки охоплює надзвичайно велике коло питань, які не завжди мають безпосереднє відношення до роботи поліції, а пов'язані насамперед із забезпеченням загальної якості життя в громаді.

Варто зазначити, підґрунтя для запровадження в Україні нового підходу роботи поліції були закладені в новому Законі України «Про Національну поліцію», яким вперше визначено необхідність встановлення партнерських засад взаємодії поліції і населення. Так, зокрема, розділ «Громадський контроль Національної поліції» передбачає цілу низку важливих елементів такого підходу, до яких належать: необхідність періодичного звітування керівництва поліції перед громадою; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції обласними, районними та міськими радами; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування. Також цим розділом визначено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проєктів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

Разом з тим, реалізація вищезазначених норм законодавства на практиці є не простим завданням. Досить часто правоохоронці орієнтуються на власні уявлення про роботу у сфері забезпечення громадського порядку й безпеки, які не завжди відповідають потребам місцевої громади. Відтак, зміна в підходах роботи поліції має, у першу чергу, ґрунтуватися на змінах у свідомості звичайного правоохоронця, який має навчитися бачити в громадянах не потенційних злочинців, а помічників у реалізації спільних завдань по

наведенню ладу в громаді, перетворенні її на місце, безпечне та приємне для життя.

Надзвичайно важливу роль у процесі налагодження ефективного партнерства між поліцією та населенням відіграє місцева влада, на яку покладається основний тягар відповідальності за вирішення більшості питань, що турбують мешканців територіальних громад, у тому числі й питань забезпечення їх безпеки. Для виконання зазначених завдань місцева влада наділена відповідними організаційними та фінансовими ресурсами, ефективне використання яких також не можливе без врахування думки громади з питань безпеки.

Саме активна позиція місцевої влади Вінниччини, зокрема керівництва Вінницької обласної державної ради, Вінницької обласної Ради, міських голів міст Вінниця та Бар, наполегливість громадських організацій стали плідним підґрунтям для реалізації Експертним центром з прав людини, за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», проекту «Впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду у Вінницькій області».

Метою проекту є запровадження ефективної моделі діяльності поліції з урахуванням правоохоронних потреб місцевих громад, що дозволить значно покращити якість правоохоронних послуг, швидше реагувати на потреби громадян; покращити попередження правопорушень; налагодити взаємну довіру між населенням і поліцією; заохотити громадян брати активну участь у житті місцевих громад тощо.

Оцінка потреб громади в правоохоронній діяльності здійснювалася фахівцями Експертного центру з прав людини шляхом проведення комплексного соціологічного дослідження, у межах якого вивчалася думка населення мікрорайону Вишенька (місто Вінниця) та міста Бару, Вінницької області з наступних питань: загальна оцінка стану безпеки в громаді; поінформованість громади про діяльність місцевої поліції; задоволеність жителів роботою місцевих правоохоронців; оцінка думки громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції та готовності мешканців до взаємодії.

У цьому звіті наведені результати дослідження, проведеного у мікрорайоні Вишенька, міста Вінниця.

1. **Методологія дослідження**

Цільові групи: населення мікрорайону Вишенька, міста Вінниці, окремі професійні групи (дільничні інспектори міліції, освітяни, голови ОСББ та старші будинків у мікрорайоні, а також Голова облдержадміністрації, Голова Вінницької Обласної Ради, керівник Національної поліції Вінницької області, перший заступник голови облдержадміністрації.)

Предмет дослідження: думка мешканців, а також визначених професійних груп щодо особливостей правоохоронної діяльності та її пріоритетів на території мікрорайону Вишенька, міста Вінниці з наступних питань:

1. Довіра до поліції;
2. Рівень відчуття безпеки та проблеми безпеки;
3. Готовність населення до взаємодії з поліцією.

Мета дослідження: вивчення та формування пріоритетів охорони громадського порядку на території мікрорайону Вишенька, міста Вінниці.

Завдання дослідження:

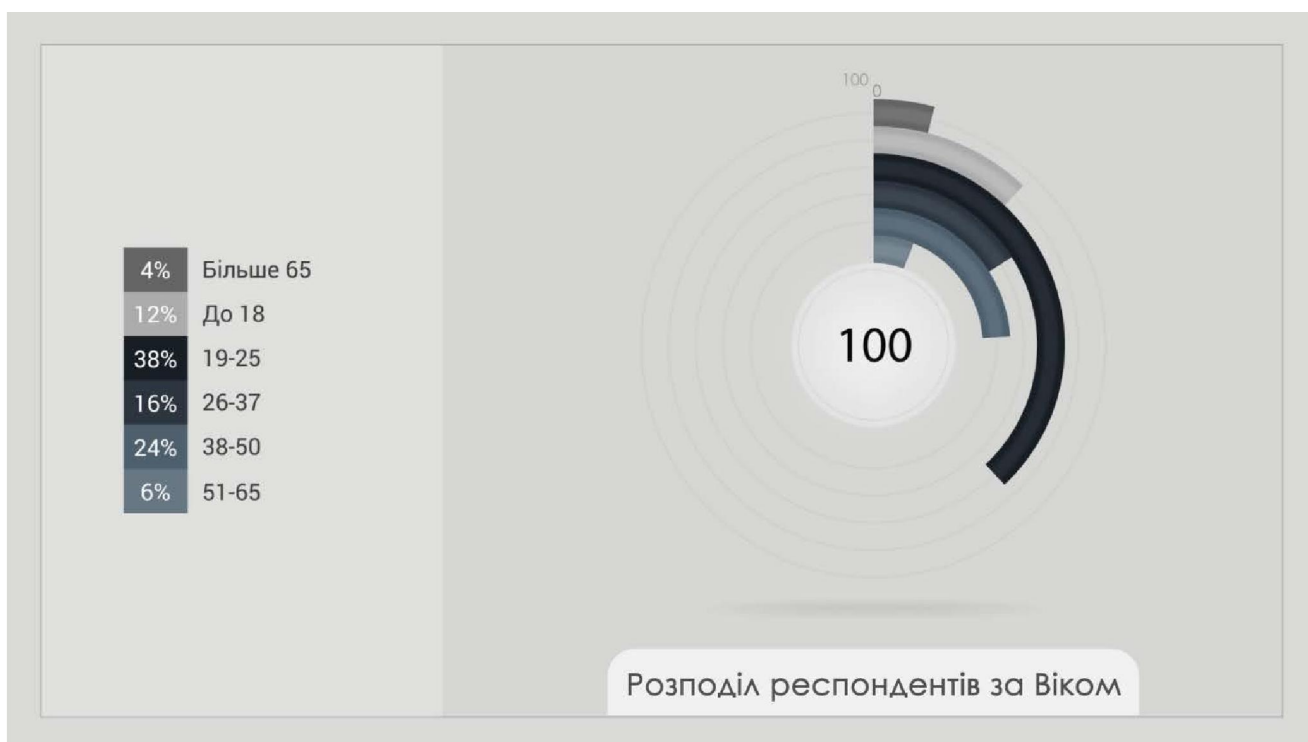
- оцінка громадою ефективності діяльності місцевої поліції, та рівня довіри до неї;
- з'ясування думки мешканців громади щодо основних проблем у сфері безпеки в районі їх проживання;
- з'ясування стану готовності місцевого населення співпрацювати з поліцією у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки, а також щодо можливих форм такої взаємодії;
- з'ясування думки працівників поліції щодо основних проблем у сфері безпеки на території обслуговування, взаємодії з населенням під час виконання своїх службових обов'язків, пріоритетів поліцейської діяльності тощо;
- з'ясування думки представників органів місцевої влади, установ освіти, ОСББ щодо основних проблем у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки на території міста, загальної оцінки діяльності місцевої поліції, готовності населення до взаємодії з поліцією у сфері громадського порядку.

Методи дослідження: соціологічне інтерв'ю, фокусоване групове інтерв'ю та анкетне опитування .

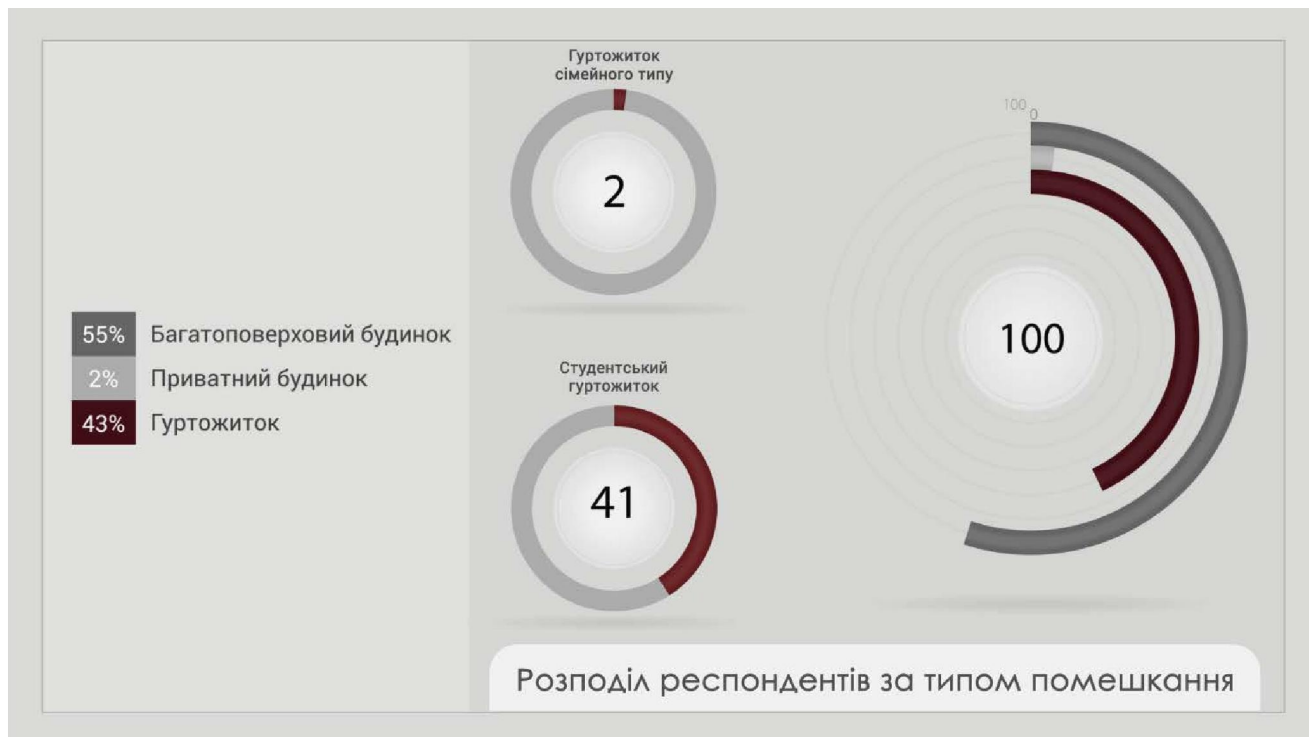
У фокусованих інтерв'ю взяли участь 27 респондентів (дільничні інспектори – 7 осіб, голови ОСББ та старші будинків – 11 осіб, освітяни – 9 осіб). Проведено інтерв'ю з головою Вінницької обласної державної адміністрації, першим заступником голови Вінницької обласної державної адміністрації, головою Вінницької обласної Ради, керівником Головного управління Національної поліції у Вінницькій області.

У соціологічному опитуванні взяли участь 710 респондентів (використовувався метод імовірнісної вибірки) – жителів мікрорайону Вишенька, міста Вінниця, що складає 55% та 45% відповідно. У якості інтерв'юерів, до опитування були залучені голови ОСББ, старші будинків, коменданти гуртожитків.

Графік 1. Розподіл респондентів за віком

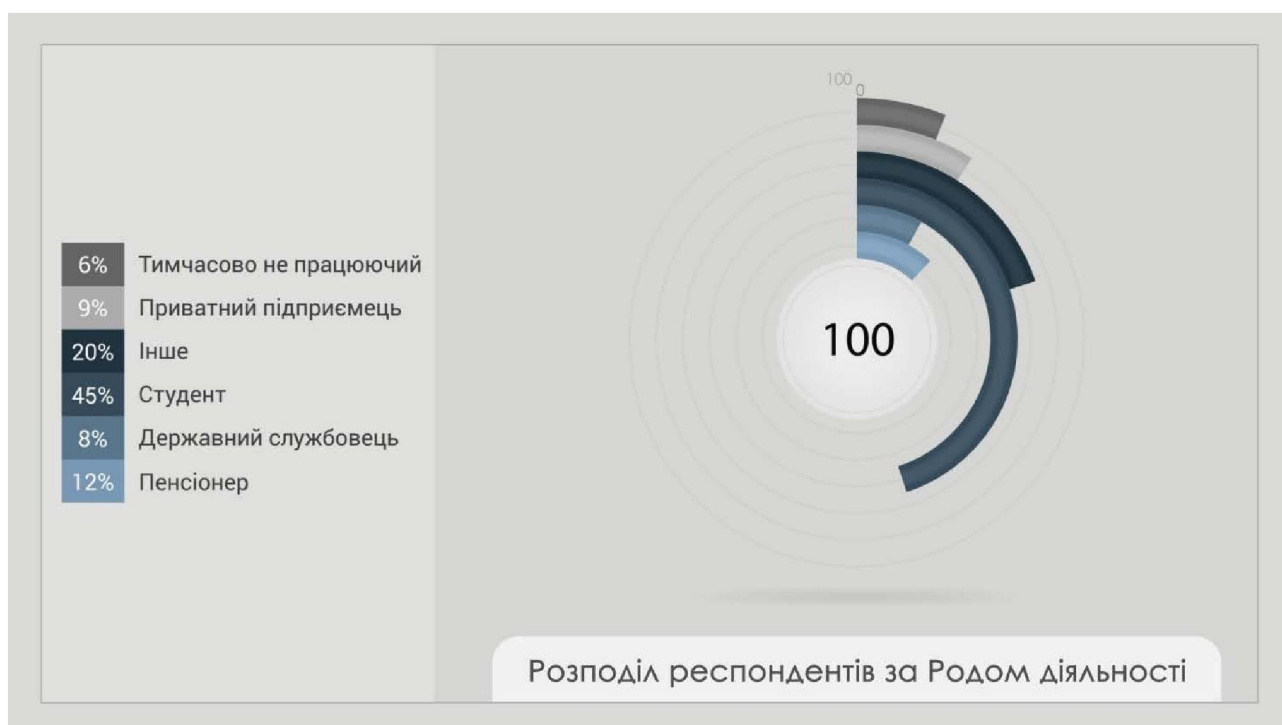

Графік 2. Розподіл респондентів за типом помешкання

Майже половина опитаних респондентів є студентами (45 %), що пояснюється особливістю мікрорайону Вишенька, на території якого розташована велика кількість студентських гуртожитків та навчальних закладів (Граф. 3).

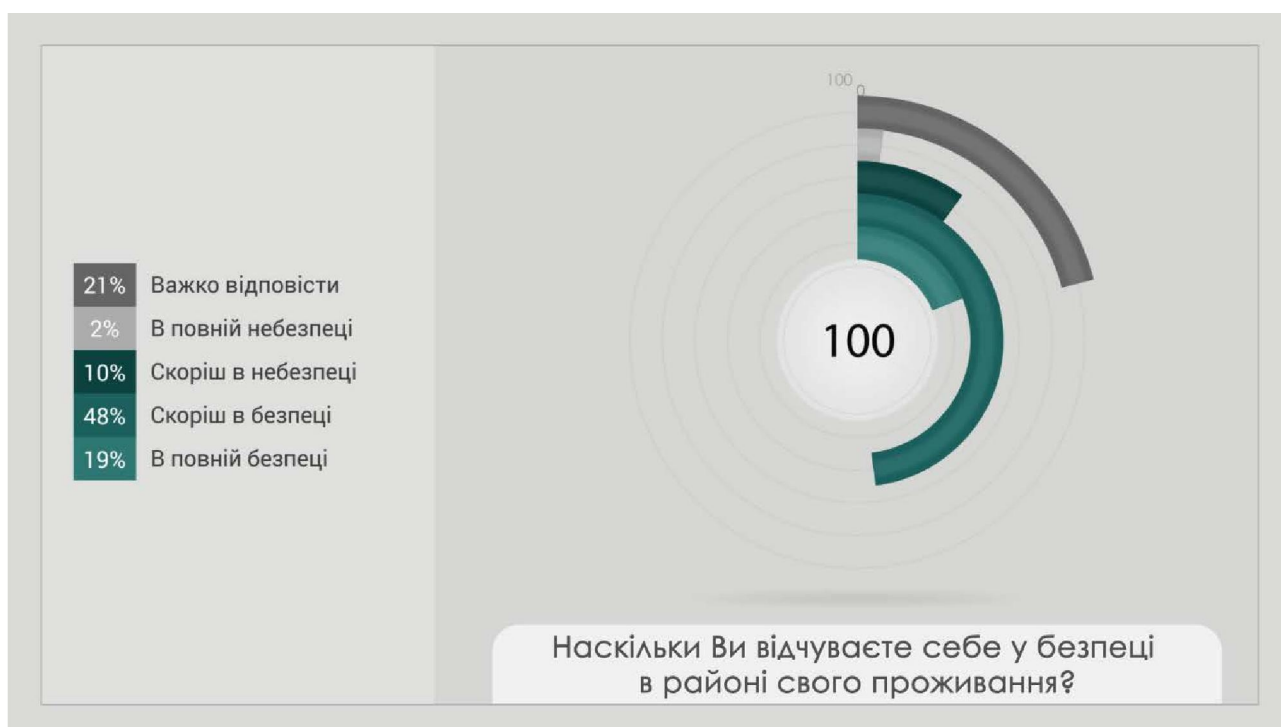
Графік 3. Розподіл респондентів за родом діяльності

2. Загальна оцінка стану безпеки мікрорайону Вишенька, міста Вінниця

Як свідчать результати дослідження, більшість опитаних мешканців мікрорайону Вишенька (67%) переважно відчують себе в безпеці в районі свого проживання (Граф. 4). Проте, у ході фокус групи голови ОСББ та старші по будинках підкреслили, що останнім часом місто стало небезпечнішим, зокрема збільшилася кількість крадіжок та проникнень до квартир.

Графік 4. Рівень відчуття в безпеці в районі проживання

Відчуття безпеки залежить від часу доби. 75 % опитаних зазначили, що в темну пору в їх районі стає небезпечніше (Граф. 5). Ці дані були підтверджені й під час фокус груп. Так, зокрема, представники освіти висловили занепокоєність тим, що в нічний час збільшується кількість осіб, які порушують громадський спокій та запропонували посилити піше патрулювання у дворах будинків у вечірній та нічний час: *«Зараз потепліє, вийдуть наші хлопці і почнеться - пісні під гітару, лайка і так далі. І мешканці почнуть робити зауваження, бо комусь на роботу, в когось діти, то потрібно робити патрулі у дворах, де лавочки, там де починається кучкування».*

«У нас придомова територія приватизована, і я маю право туди нікого не пускати, але проблема влітку, коли збирається молодь вночі, нам довелося навіть срігати скамейки. Я неодноразово звертався в міліцію, у нас в метрах сто опорний пункт. Але роботи з їхньої сторони ніякої».

Графік 5. Залежність відчуття безпеки від часу доби

Майже половина опитаних (49%) зазначили, що в районі їх проживання є місця, що становлять небезпеку для життя та здоров'я мешканців, на які поліції потрібно звернути особливу увагу. Найбільше небезпечно, на думку респондентів, у темний час доби стає у парках (25%) та біля нічних клубів (23%). Значну загрозу становлять й бродячі тварини (17% опитаних). Крім того, небезпека пов'язана й з функціонуванням нічних магазинів (11%), а також закладів харчування (кафе, бари, ресторани), що працюють у темний час доби – 9% опитаних.

Графік 6. Небезпечні місця

Визначення респондентами конкретних небезпек в районі свого проживання

№	Категорія небезпек	Назва чи розташування небезпек
1	Бродячі тварини	Біля магазину «Сільпо» по вул. Келецькій; Вул. Костя Широцького (автобусна зупинка району Старе місто),
2	Кафе, бари, ресторани	«Пив-база», «Маячок», «Міміно», «Анютка», «Чебуречок»,
3	Нічні клуби	«Амагамма», «Шоколада», «Н2О», «Мода-Бар» (район Київська)
4	Нічні магазини	«0-24», «Сільпо», «Чайка», «АТБ» та цілодобові аптеки
5	Парки	«Дружби народів», «Лісопарк», «ім. Горького» (район Центру)
6	Закіннуті будівлі чи споруди	По вул. Келецькій, незабудована біля магазину «Мегамолл»
7	Окремі райони чи території	45 завод (район Замостя)
8	Промислові споруди чи будівлі	Двори за адресою Порика 21, Порика 23, територія Педагогічного університету (район Замостя)
9	Пішохідні переходи	Вулиця Інтернаціоналістів (біля магазину «Сільпо»), переходи на проспекті Юності, Стрілецько-Литовський провулок (район Замостя)
10	Автомобільні дороги	Систематичне перевищення швидкості по вулиці Келецькій
11	Сміттєзвалища	Біля магазину АТБ по Юності
12	Інше	Освітлення у подвір'ях, окремі квартири-притони, Західний автовокзал, територія гуртожитку ВНТУ №6 та алея на шляху до нього

Окрім вищезазначених, занепокоєння мешканців викликають також наступні проблеми:

- велика кількість людей, що вийшли на свободу з місць позбавлення волі;
- поширеність випадків розпиття алкогольних напоїв на зупинках громадського транспорту;
- порушення громадського порядку вночі на спортивних майданчиках біля будинків;
- збільшення кількості квартирних крадіжок;
- викрадання переговорних пристроїв на вході до будинків;
- велика кількість безхатченків, що причетні до крадіжок;
- зайняті машинами тротуари та систематичне порушення правил дорожнього руху у центрі міста, особливо на вул. Соборній;
- продаж алкогольних виробів неповнолітнім;
- паління в громадських місцях.

Респонденти відмітили в якості проблеми, й те, що у місті бракує достатньої кількості піших патрулів, що, на їх думку, дозволило б вплинути на перелічені вище проблеми.

Думка голови Вінницької облдержадміністрації:

На думку голови облдержадміністрації, ситуація в місті Вінниця та області, в цілому, є стабільною. Основною проблемою є кримінальні угруповання, котрі налагодили зв'язок з міліцією ще до початку реформи правоохоронних органів.

Думка голови Вінницької обласної Ради:

Голова обласної Ради вважає, що рівень безпеки є задовільним, особливо, в порівнянні з іншими регіонами країни. Є проблеми з оперативним реагуванням на скоєнні злочини: «Рівень безпеки на Вінниччині, я рахую, є задовільним, але до того, щоб він задовольняв людей і щоб вони були впевнені в тому, що можна спокійно лягати спати, і якщо щось станеться, то система оперативно зреагує до захисту прав людини, до захисту життя – ну, напевно є проблеми ще, і над ними нам потрібно працювати».

Думка екс-керівника Головного управління Національної поліції у Вінницькій області була дещо менш оптимістичною:

У зв'язку з погіршенням соціально-економічної ситуації, виникає все більше загроз громадській безпеці. Основними проблемами, з котрими постійно доводиться боротися – це грабежі, крадіжки, спричинення легких тілесних ушкоджень тощо.

«Криминогенная обстановка в целом стабильно ухудшающаяся. Не резко, по сравнению с предыдущими периодами. Это связано, я так думаю, во-первых, с социально-экономической ситуацией в стране и ее ухудшением. В основном, бич нашего времени это грабежи, кражи, хулиганство, легкие телесные – все, что связано с уличной и латентной преступностью».

Думка першого заступника голови облдержадміністрації:

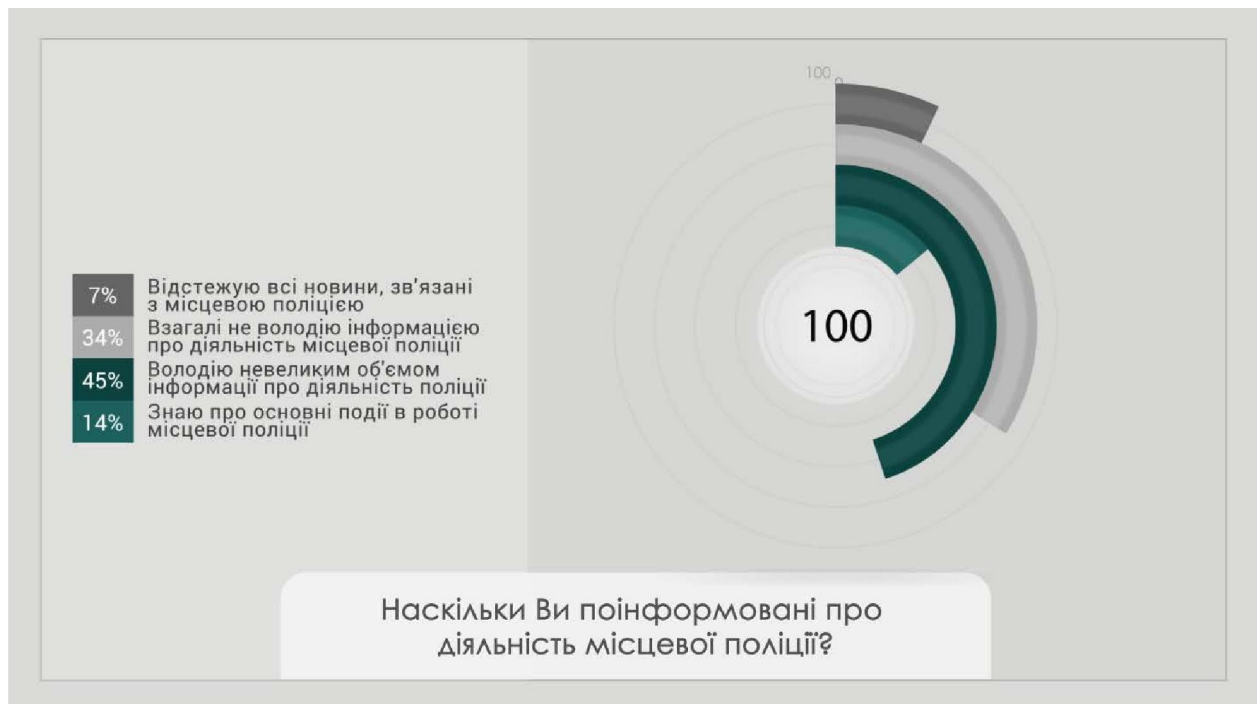
На думку першого заступника голови облдержадміністрації, проблем з безпекою немає. Є випадки дрібного хуліганства, крадіжок, але це не носить систематичний характер. Більш важкі злочини вчиняються на побутовому підґрунті. *«Якщо суто брати як житель міста Вінниця, Вінницької області, то мені знається, що дуже безпечно, дуже комфортне місто і область.*

Звичайно, маємо прояви дрібних хуліганств, крадіжок, але я не скажу що це носить системний характер».

3. Поінформованість громади про діяльність місцевої поліції

Результати дослідження свідчать про вкрай низький рівень поінформованості громади про діяльність місцевої поліції. Так, майже 80% опитаних взагалі не володіють будь-якою інформацією про діяльність поліції або ж поінформовані в невеликому об'ємі. Лише 7% опитаних відстежують новини про роботу поліції, що може свідчити про незацікавленість громади діяльністю місцевої поліції (Граф. 7).

Графік 7. Рівень поінформованості про діяльність місцевої поліції

Переважає більшість опитаних не знає керівника місцевої поліції (Граф. 8). Так, 77% респондентів не знають ані ім'я керівника, ані місця та графік його особистого прийому. Повністю поінформовані лише 6% респондентів. Прізвище, ім'я та по-батькові знають усього 11% опитуваних. Ще 6% знають місце та/або графік прийому, але ім'я керівника їм не відомі.

Графік 8. Поінформованість про керівництво місцевої поліції

84% респондентів взагалі не знають свого дільничного, його ім'я, місце та графік прийому (Граф. 9). Лише 3% населення володіє повною інформацією про свого інспектора, 6% знають, як його звуть та 7% знає місце або графік прийому, при цьому не знаючи, як зовуть дільничного інспектора.

Дані опитування знайшли своє підтвердження й у ході фокус груп. Так, зокрема, голови ОСББ висловилися наступним чином:

«Я даже не знаю участкового. Пару раз заходил и его не было. Это работа участкового, но он бездействует. Я его не знаю, визитки его нет».

«Поскольку я хозяин дома, то мне приходится туда ходить. Если раньше они ходили, то теперь я и этих патрулей не вижу, и участкового я не знаю. Если в 60 годы участковый четко знал свой участок. Он реально ходил и контролировал состояние улиц, переулков, смотрел что бы было чисто. Он был хозяином на участке, он знал всех и все контролировал. Теперь не существует такого».

«Очень часто говорилось о том, что жильцы и управдом не знают в лицо участкового. Там есть целая бригада, четыре или пять человек, и приходит каждый раз другой. Приходишь на Пирогова, 4, чтобы его там выловить, а он уже или в АТО, или уволился».

Графік 9. Рівень поінформованості про дільничного інспектора

4. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї

Більшість опитаних (66%) впевнені, що за останній рік в діяльності міліції, а тепер вже і поліції, нічого не змінилось. Проте, третина респондентів (34%) таки відчули певні зміни (Граф. 10).

Графік 10. Наявність змін в діяльності місцевої поліції протягом останнього року

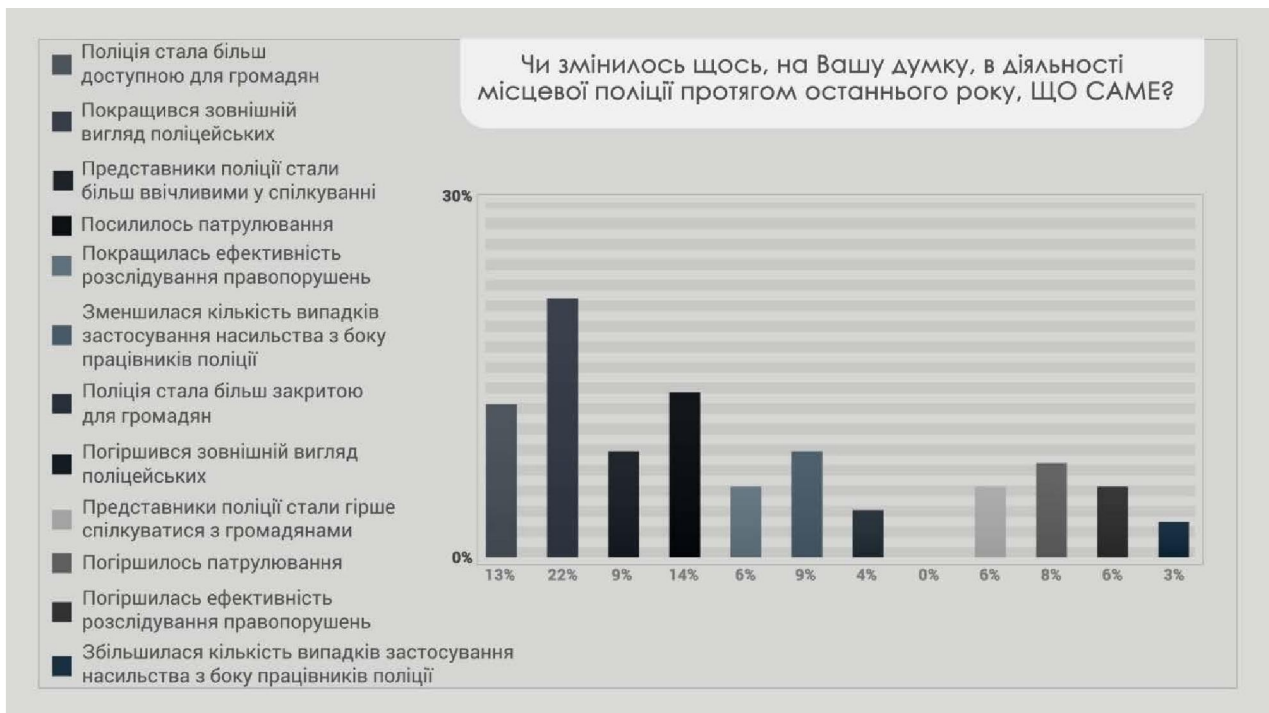
Серед змін, які відмітили респонденти, переважають позитивні зрушення в роботі місцевої поліції. Найбільшою зміною стало покращення зовнішнього вигляду поліцейських завдяки новому форменому одягу (22 %). Разом з тим, респонденти помітили й більш змістовні функціональні зміни. Так, на думку 14 % опитаних, посилилося патрулювання в районі проживання. З цим погодилися й голови ОСББ:

«Я бачу, як вулиці патрулюють машини, і, ви знаєте, це приємно. Впродовж дня я бачу їх на дорогах міста. Я особисто ні з одним поліцейським не спілкувалась, але присутність їх відчутна».

«Зміни відбуваються лише зараз, із запуском патрульної поліції. Зараз я бачу, що робота дійсно виконується».

Також, респонденти відмітили те, що поліція стала ближче до громади (13%). По 9% респондентів відмітили й покращення в сфері спілкування поліцейських із громадянами, а також зниження кількості випадків неналежного поведіння з боку правоохоронців. У той же час, 8% опитаних вказали на погіршення патрулювання в районі їх проживання, по 6% - погіршення спілкування правоохоронців із громадянами та зниження ефективності розслідування злочинів.

Графік 11. Зміни в діяльності місцевої поліції протягом останнього року

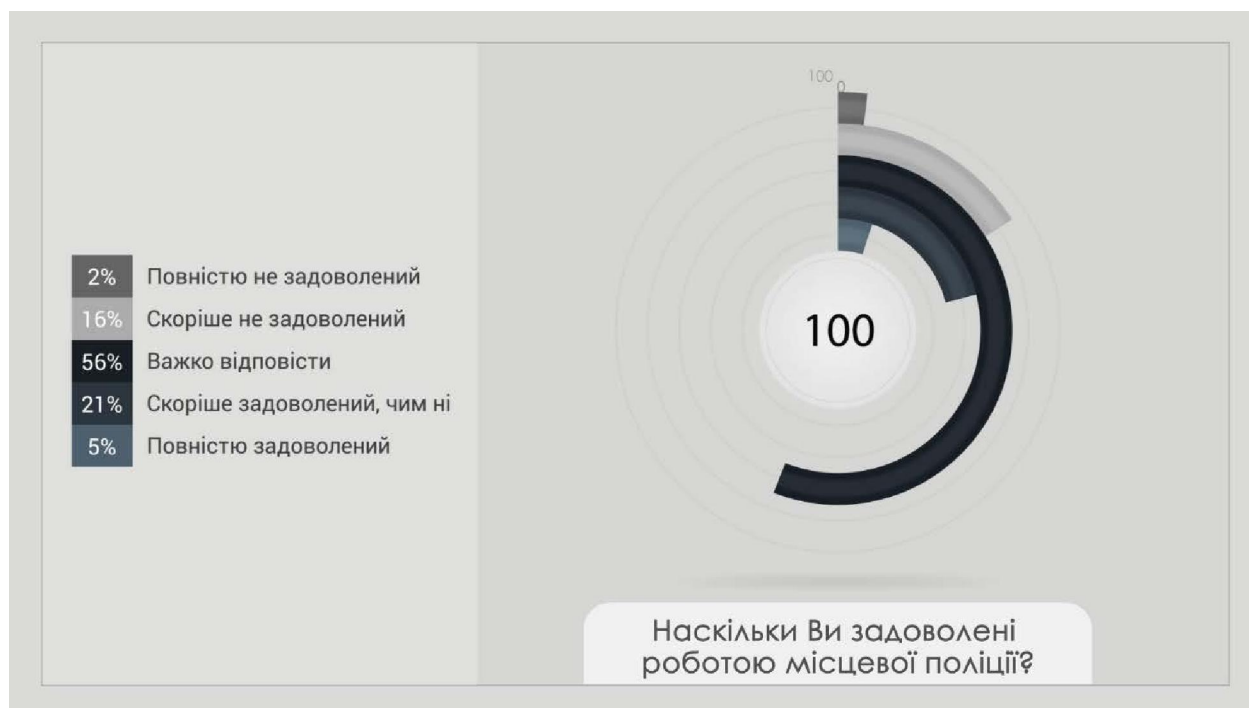

Наступне запитання виявилось достатньо складним для мешканців. Так, трохи більше половини респондентів (56%) не змогли відповісти, чи задовольняє їх робота місцевої поліції. Повністю задоволеними роботою поліції є лише 5% населення, ще 21% скоріше задоволені її роботою, ніж не задоволені. Скоріше не задоволені – 16% та 2% населення повністю не задоволені роботою поліціантів (Граф. 12).

Освітняни частково пояснюють таку ситуацію подіями, що мали місце під час Революції гідності: «Після «майданівських» подій ставлення негативне».

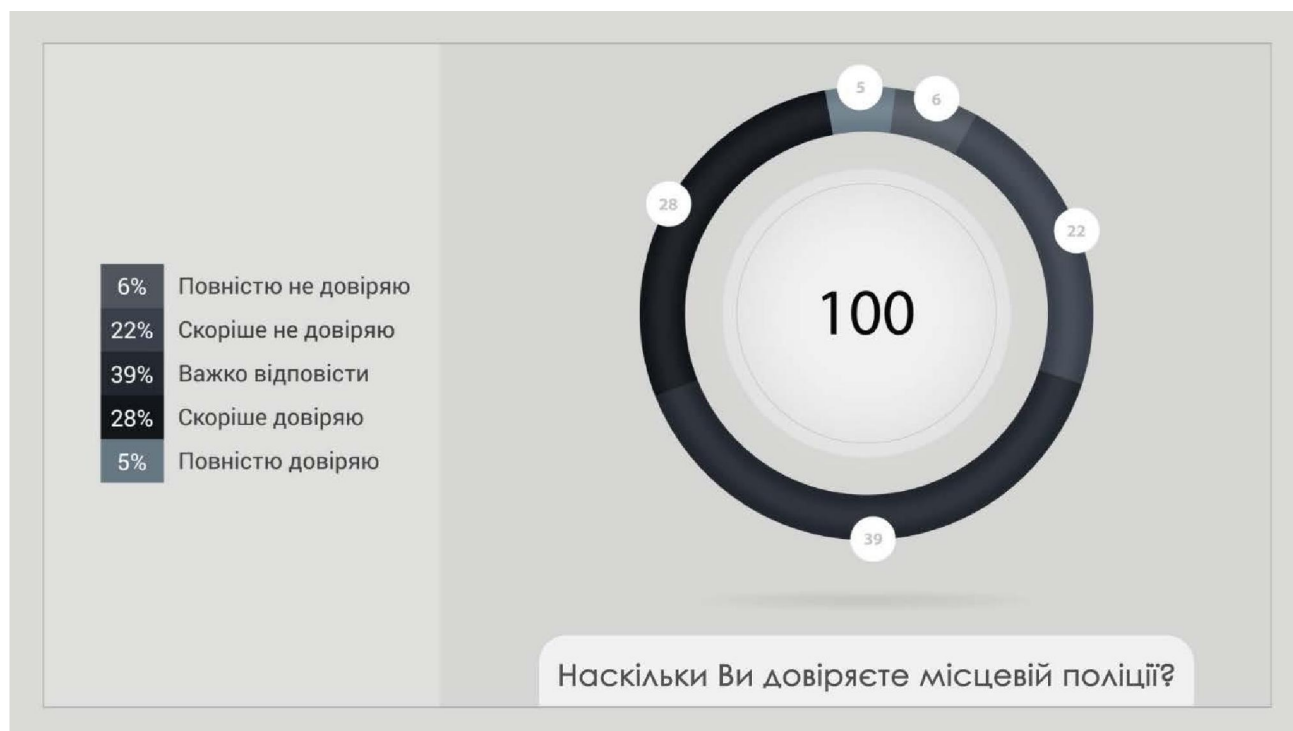
Думка ж самих поліціантів дещо різниться з думкою громади. Дільничні інспектори оцінили ставлення населення до поліції на оцінку «добре»: «Взагалі, у Вінниці до поліції ставляться нормально».

Графік 12. Рівень задоволеності діяльністю місцевої поліції

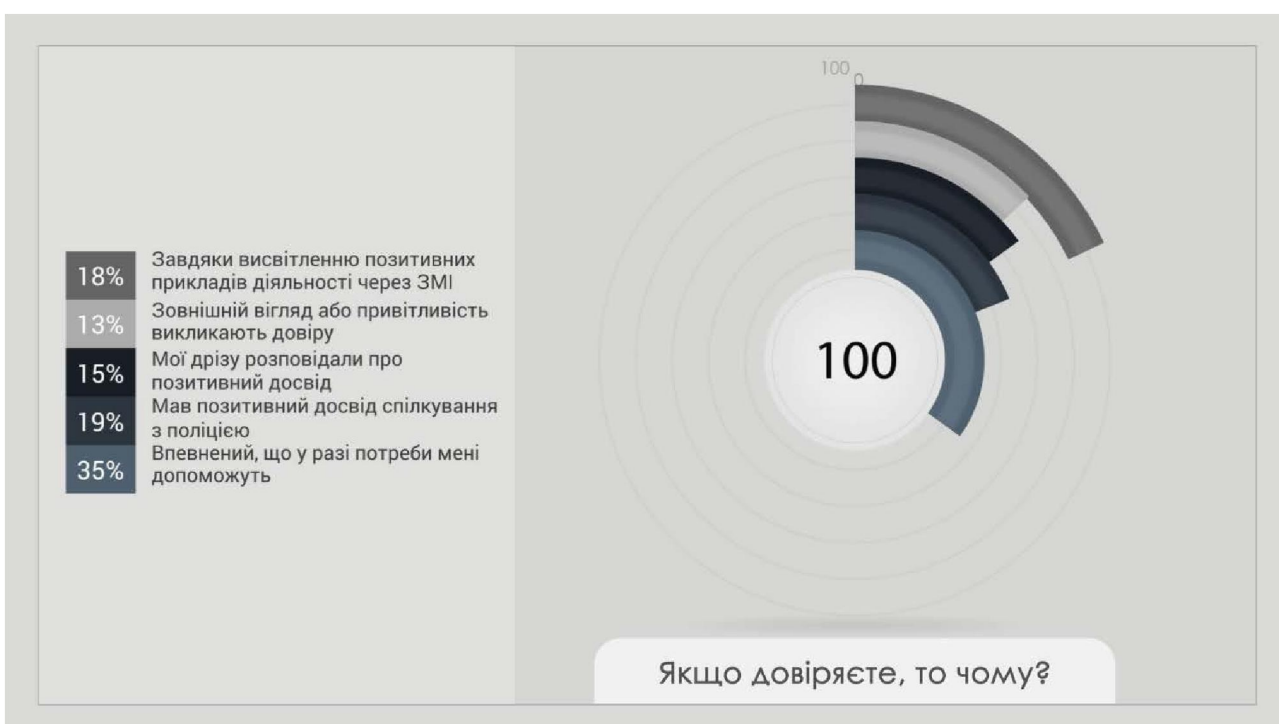
Показники рівня довіри до поліції розділились майже рівномірно: повністю або скоріше довіряють поліції 28% опитаних, й навпаки – 33%. 39% опитаних не змогли визначитися із відповіддю. Як повідомили освітяни, велике значення має і низька поінформованість громадян про успіхи поліції в розкритті злочинів, або їх попередження: *«Мабуть той, хто має досвід і вирішено питання в кращу сторону, то має висновок один, якщо в іншу сторону - то в іншу. Ми телевізор дивимось, і що ми бачимо - негатив, а негатив формує яку думку - негативну. Якщо б ЗМІ видавали якимось часом позитивну інформацію, або хоча б 50 на 50. Вони комусь щось повернули, врятували, але негатив складається з того, що вони бачать».*

Графік 13. Рівень довіри до місцевої поліції

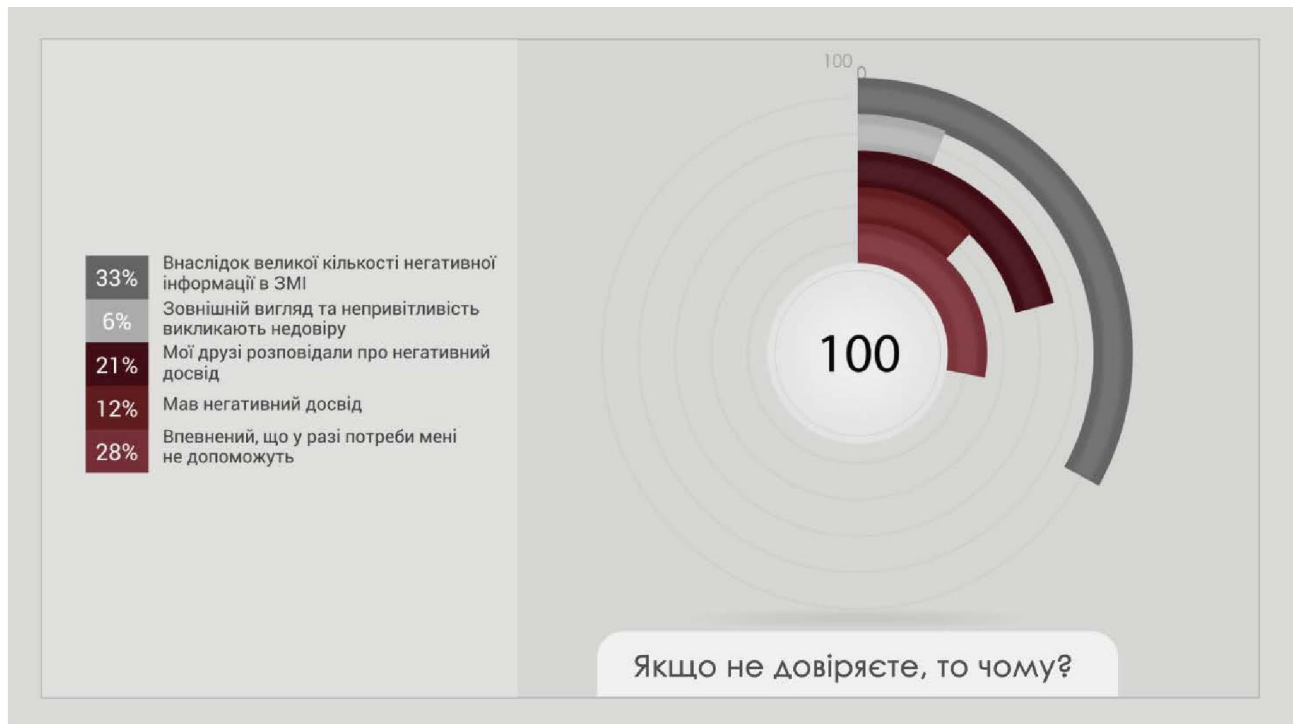
Серед тих респондентів, що довіряють поліції, 35% впевнені, що у разі потреби їм допоможуть, що є достатньо великим показником. 19% мали позитивний досвід спілкування з поліцією, 18% довіряють через висвітлення позитивних прикладів діяльності в ЗМІ, 15% знають позитивні приклади від своїх друзів та/або близьких. Ще 13% довіряє завдяки зовнішньому вигляду та/або привітливості правоохоронців (Граф. 14).

Графік 14. Причини довіри до поліції

Відповіді респондентів, які не довіряють поліції, розподілились наступним чином: 33% не довіряє поліції через велику кількість негативної інформації в ЗМІ; 28% впевнені, що у разі потреби їм не допоможуть; 21% дізналися про негативний досвід контактування з поліцією від своїх друзів та/або близьких; 12% самі мали негативний досвід та 6% опитаних відштовхує зовнішній вигляд та непривітливність поліцейських (Граф. 15).

Графік 15. Причини не довіри до поліції

Голови ОСББ та старші будинків оцінили ставлення до поліції на «задовільно», зазначивши: «Люди не довіряють поліції». Освітняни підкреслили таку тезу: «Немає довіри та впевненості в ефективності роботи поліції».

Думка голови облдержадміністрації:

Є довіра до поліції, хоча пройшло не так багато часу з її заснування. Люди очікують змін на краще та готові співпрацювати з правоохоронними органами. *«Люди в очікуванні позитивних змін. На сьогодні є суцільний депресняк. Взаємодія з поліцією залежить від того, на якій території ви знаходитесь. Якщо, наприклад, по місту Вінниця, де місто чисте, охайне і так далі, то я просто знаю, що навіть якщо хтось неправильно переїхав або когось збив, то неодмінно люди стануть на захист, допоможуть зловити злодія. Чим*

далі ви підете в село, тим більше люди залякані, то вони будуть робити вигляд, що вони щось не помічають».

Думка экс-керівника Головного управління Національної поліції у Вінницькій області:

«Отношение плохое. По всей стране плохое и Винница не исключение. Нельзя за 3 месяца с одного создать другое. Доверие будет тогда, когда человек, пришедший или позвонивший в полицию, получил правовую помощь. К взаимодействию с полицией население готово. У меня сейчас очень много встреч с активистами, общественными деятелями, которые готовы помогать нам и мы будем пользоваться их помощью. По крайней мере, я, как руководитель буду пытаться их привлекать».

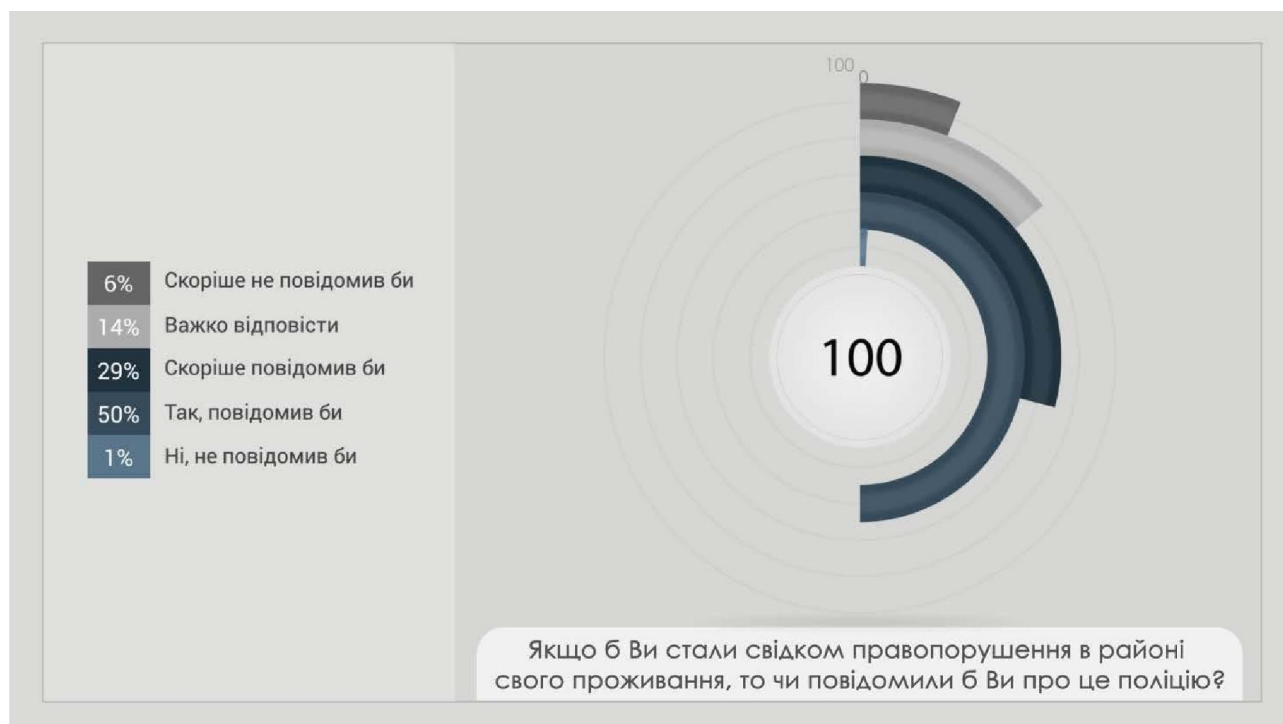
Думка першого заступника голови облдержадміністрації:

На даний момент є великі очікування від реформи. Населення хоче довіряти поліції, але вже є неприємні ситуації корупційного характеру. Якщо корупцію в лавах поліції не буде подолано, ніяких змін на краще не станеться. *«Поки що є велике очікування довіри, що люди все-таки хочуть цих змін і думають, що зміни будуть на краще. Якщо не буде проявів корупції, хоча вони вже з'явилися і в новій поліції, то, я думаю, що це може позитивно спрацювати».*

Попри низький відсоток довіри населення до поліції, та невпевненості в ефективності розслідувань, 50% громадян все ж таки звернулися б до поліції у разі, якщо на території їх мікрорайону вони стали б свідком правопорушення. Ще третина опитаних (29 %) скоріше також повідомили б, ніж не повідомили. Лише 1 % респондентів зазначили, що точно не стали б звертатися в такий ситуації в поліцію (Граф. 16). Важко було відповісти на це запитання 14% відсоткам респондентів.

Представники освітніх закладів в ході фокус групи особливо відмітили належний рівень співпраці з Управлінням кримінальної міліції у справах дітей: *«Будь-які ситуації, з якими ми не можемо впоратися, ми звертаємося до працівників правоохоронних органів і не залишаємося без уваги. В нас склалися навіть дружні стосунки».*

Графік 16. Вірогідність повідомлення про правопорушення

Серед причин відмови від повідомлення поліції про скоєне правопорушення респонденти виокремили наступні:

- ✚ Не вірю, що поліція зможе притягнути винних до відповідальності – 47%
- ✚ Боюся помсти з боку правопорушників – 19%
- ✚ Не хочу витратити свій час на всі формальності – 14%
- ✚ Вважаю, що поліція має сама займатися пошуком – 14%
- ✚ Співпраця з поліцією є непопулярною справою – 6%

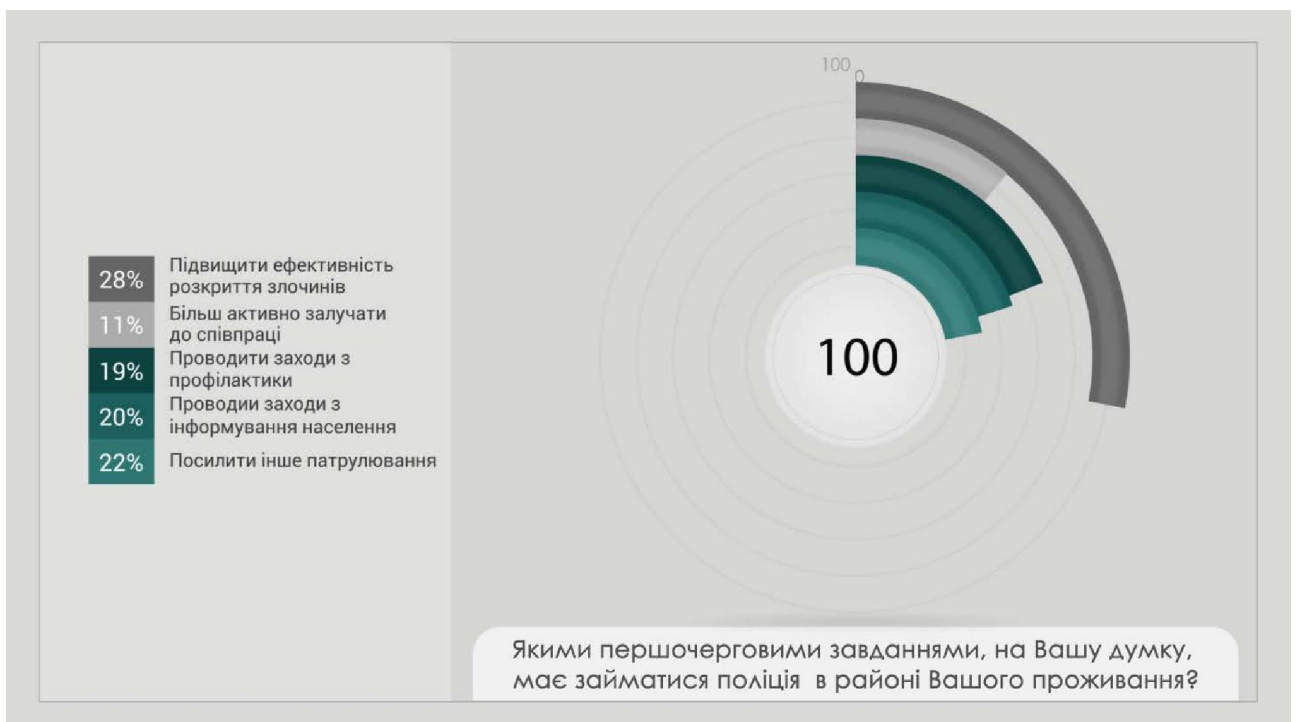
5. Думка громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції

У ході опитування вивчалася й думка мешканців мікрорайону щодо найбільш важливих пріоритетів діяльності поліції на майбутнє. У даному питанні можна було обрати одразу декілька варіантів відповідей. Як можна побачити з графіку 17 найважливішими для респондентів є наступні пріоритети:

- «підвищення ефективності розкриття злочинів» - 28%;
- «посилення пішого патрулювання», що зумовлено великою кількістю правопорушень біля будинків та на тих територіях, де патрульна поліція не в змозі пересуватися транспортом» - 22%;
- «підвищення кількості заходів з інформування населення» - 20%;
- «профілактична робота з населенням» - 19%.

Варто відзначити, що лише 11% громадян в якості важливого пріоритету бачать «Залучення громади до співпраці».

Графік 17. Першочергові завдання поліції

Під час проведення фокус групи із дільничними інспекторами поліції, що закріплені за мікрорайоном Вишенька, вони зазначили, що пріоритетами для них має стати *Спілкування з населенням та Профілактична робота*.

Дільничні інспектори поліції визнають, що не здійснюють цю діяльність належним чином, мотивуючи це тим, що їх долучають до охорони громадського порядку під час масових акцій. І тим самим відривають від виконання своїх прямих обов'язків. Окрім того, дільничні поскаржилися на недостатню кількість штатних працівників, що, у свою чергу, призводить до перевантаження працюючих дільничних, і, відповідно, також не дозволяє здійснювати свою роботу з населенням у повному обсязі. *«Опорні пункти. В нас їх було не багато, а лише три, але зараз збільшують до 11. Це, мабуть, єдиний плюс. Хоча, напевно, на таких, при Союзі, опорних пунктах було 4 інспектора. А нас зменшили до одного. Людям нема куди іти. А працівники, які працюють на території, не можуть розірватись. Площа велика, а людей мало. Тому ефективність того, що він буде проводити профілактику падає. Бо профілактики криміналу немає. Дільничний майже не займається своєю роботою».*

При проведенні фокус груп із головами ОСББ, старшими по будинках та представниками освіти, майже однотайно було визначено, які саме пріоритети слід розставити на майбутнє працівникам поліції. Серед них:

- діалог з громадою;
- профілактика;
- оперативність;
- співробітництво з населенням.

Крім того, було також акцентовано увагу на необхідності приділення керівництвом поліції належної уваги особистим якостям працівників поліції, які мають бути на найвищому рівні.

«По-перше, це профілактика. Повинна бути більше правова освіта у населення. В нас видавалася низка законів. Але де ця правова освіта. Займалися тільки покаранням та перевіркою». «Диалог со всеми, профилактика, оперативность, сотрудничество. По сути, должно быть максимальное взаимодействие с населением. У полиции должно быть человеческое лицо», «Не вистачає інформації про те, як звернутися і що може бути розкрито. Була у нас крадіжка телефона і планшета, самі ми не змогли з'ясувати, і порадили звернутися до поліції. І за 2 місяці вони знайшли і планшет, і телефон».

Керівництво Вінницької області бачить пріоритети діяльності поліції наступним чином:

Думка голови облдержадміністрації:

Основним пріоритетом діяльності поліції є налагодження діалогу з населенням. Посилення довіри до правоохоронних органів. *«Базовим елементом є елемент довіри. Тобто, повернення довіри. Поліція не повинна бути каральним органом, а тим, хто допомагає, хто сприяє, роз'яснює, на кого можна опертись, тому, це, безпосередньо, жива і практична розмова із людьми. Особливо у сільській місцевості дуже важливо, щоб була довіра до дільничного. Тобто поліцейський це вже не той, хто фіксує, а той, хто сприяє щоб був налагоджений діалог. Зупинила машину, то не штраф, а «Чим Вам допомогти?», тобто через цю призму».*

Думка голови Вінницької обласної Ради:

Обрання шерифів у кожному населеному пункті, створення мобільних груп швидкого реагування між селами для оперативного відклику при скоєнні правопорушення. *«Думаю, що в кожному населеному пункті має бути обраний шериф чи дільничний. Я думаю, що між територіальними громадами, між селами мають бути мобільні групи, які будуть дуже оперативно реагувати на той чи інший випадок. І все, що стосується районного рівня, вбивства - то повинні займатися фахівці, експерти».*

Думка экс-керівника Головного управління Національної поліції у Вінницькій області:

Поліція має працювати з людьми. Реагування на заяви громадян. Боротьба з організованою злочинністю в усіх її проявах. *«В первую очередь она должна работать с людьми. Моя задача – свести на нет сокрытие преступлений как таковое, не регистрацию. У нас есть ситуации, когда я спрашиваю: «А почему не регистрируете?», а ответа нет, потому что привыкли. Привыкли что-то прятать, что-то переименовывать. Когда дали в лоб и забрали телефон – я говорю, что это не кража, это грабеж. Это в людях сидит в спинном мозге, это нужно менять. Второе – это реагирование на заявления граждан. Общество ждет от нас защиты, от*

незаконных посягательств со стороны преступного окружения. Борьба с организованной преступностью, во всех ее проявлениях, а соответственно, борьба с наркопреступлениями, игорным бизнесом, контрабандой спирта, которая здесь у нас зашкаливает».

Думка першого заступника голови облдержадміністрації:

«Пріоритети слід розділити на декілька частин. Патрульна поліція, вона займається усіма незначними правопорушеннями та громадською безпекою. Боротьба з економічними злочинами сумісно з Антикорупційним бюро. Кримінальні злочини».

6. Готовність громади до взаємодії з поліцією

У ході дослідження вивчалася й готовність жителів взаємодіяти з місцевою поліцією задля покращення ситуації у сфері охорони громадського порядку.

Більш ніж дві третини (77 %) мешканців мікрорайону Вишенька вважають, що громада має допомагати поліцейським у забезпеченні правопорядку. Решта 23% опитаних не поділяють поглядів більшості, вважаючи, що поліція повинна сама справлятися зі своїми обов'язками (Граф. 18).

Графік 18. Необхідність взаємодії населення з поліцією в охороні громадського порядку

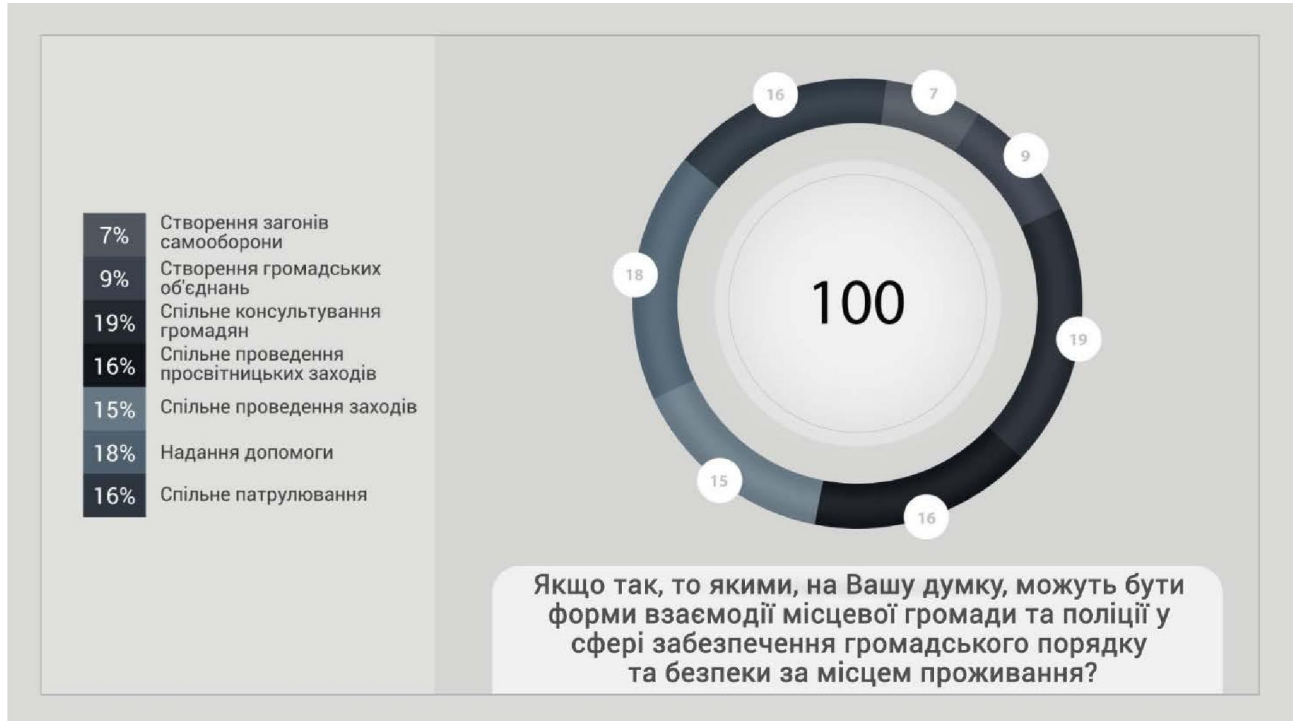

На думку дільничних інспекторів, населення співпрацює неохоче через обережне ставлення до нової поліції: *«Зараз населення не дуже на стороні поліції, вони ще не вирішили, що краще: стара міліція чи нова поліція. Усюди є люди, які готові допомогти. Вони не просто прийдуть і дадуть інформацію, вони допоможуть».*

Освітняни вважають, що населення не готове співпрацювати з поліцією через брак довіри та впевненості в ефективності роботи останньої. Проте, Голови ОСББ та старші будинків, навпаки, вважають, що населення готове до співпраці, зазначаючи при цьому: *«Если они по закону будут поступать, то будем сотрудничать».*

Тим мешканцям, які готові допомагати поліції у забезпеченні громадського порядку, було запропоновано визначитися із можливими формами такої співпраці (Граф. 19).

Графік 19. Можливі форми взаємодії населення з поліцією

Отже, найбільш прийнятною формою взаємодії населення мікрорайону вважає «Спільне консультування громадян» - 19%. Наступною за значущістю формою співпраці є «Надання допомоги» - 18%. В ході фокус групи з дільничними вони висловлювалися щодо бажаних форм такої допомоги, зокрема: *повідомлення про будь-які правопорушення, допомога у документуванні на місці скоєння злочину (у якості понятих), встановлення головами ОСББ камер відеонагляду на своїх будинках.*

«Спільне патрулювання» та «Спільне проведення просвітницьких заходів» отримали по 16% відповідей. На важливість просвітницької роботи звертали увагу й представники закладів освіти під час проведення фокус групи: *«Вчора приходили мої випускники, які є працівниками поліції, й сказали, що вони приїдуть до школи й розкажуть хто вони такі, покажуть дітям свою машину – це чудово, але чи достатньо цього? Мені здається, що ні. А ось та презентація на місцевому телебаченні, яка корисна буде і батькам, і дітям - це було б доречно».*

До участі у проведенні різного роду спільних заходів із поліцією готові 15 % опитаних мешканців. В той час, як значно менша кількість респондентів

готова долучитися до «Створення громадських організацій» та «Створення загонів самооборони» - 9% та 7% відповідно.

Голови ОСББ та старші по будинках, під час проведення фокус групи, запропонували й інші форми співпраці населення з поліцією. Так, наприклад, вони могли б надавати допомогу дільничному шляхом створення дошок для оголошень на кожному будинку з інформацією про дільничного інспектора поліції, що обслуговує конкретну ділянку для швидкого зв'язку з ним у разі потреби: *«Смотрите, «дошка оголошень» есть у каждого. Сделали бы объявления, что бы человек четко знал, что, если что-то не так, то что делать и к кому обращаться»*. Ще однією можливою формою співпраці могло б бути запровадження анонімного телефону довіри поліції.

Думка високопосадовців, щодо форм співпраці, в більшій мірі співпала з думкою населення. Приводимо висновки з цитатами, отриманими під час інтерв'ю:

Думка голови облдержадміністрації:

Найбільш ефективна форма співпраці населення з поліцією – спільне патрулювання. *«Коли ви візьмете Вінницю, коли поліції як такої не було, то вийшла цілодобова варта людей з комунальних закладів і вони просто вийшли патрулювати м. Вінниця. Поки міліціонери не розчухались, що їх вчили воювати з бабками, гроші збирати, а оказується, що гарантувати безпеку людей, вони стали всі деморалізовані. Якщо на вулицю тоді ніхто не вийшов би – вийшли б бандити. Така форма, як патрулювання, може бути використана. Раніше ми ще компенсували відсутність патрульної поліції Національною гвардією»*

Думка экс-керівника Головного управління Національної поліції у Вінницькій області:

Однією з форм співпраці може бути створення громадської ради при Головному управлінні Національної поліції у Вінницькій області, до якою входили б різні верстви населення, громадські активісти. Ця громадська рада дала б змогу отримувати інформацію про різні проблеми, а також, що важливо, про недобросовісних працівників поліції. Така співпраця могла б стати комунікативним містком між поліцією та громадою.

Інша форма – участь громадських об'єднань в охороні правопорядку на масових заходах та при перевірці різних місць підвищеної громадської небезпеки. *«Вчера у меня было очень много встреч с общественными активистами, и мы приняли решение, что она разрабатывают проект общественного совета при УНП. Я дал свое согласие, объяснил, как я это вижу. Я хочу, чтобы это был коммуникативный орган с обществом, мостик. Это люди, перед которыми бы я отчитывался о проделанной работе, они ретранслировали все это в массы, чтобы там были представители различных течений, ГО, громад, чтобы это был совет авторитетных людей, который представляет общество. Я не хочу, чтобы у меня была информация только с одного источника – моих подчиненных, потому, что общество оценивает по – другому, имеет огромный массив информации, в том числе и про немаловажный фактор - это про нечистоплотных полицейских, из-за которых, в том числе, растет недоверие общества к полиции. Второе – это участие общественных организаций в борьбе с «уличной преступностью» - это притоны, незаконный игорный бизнес, который, в том числе, разлагает полицию, это помощь в проведении массовых мероприятий, по охране общественного порядка. Со всем остальным полиция справится сама».*

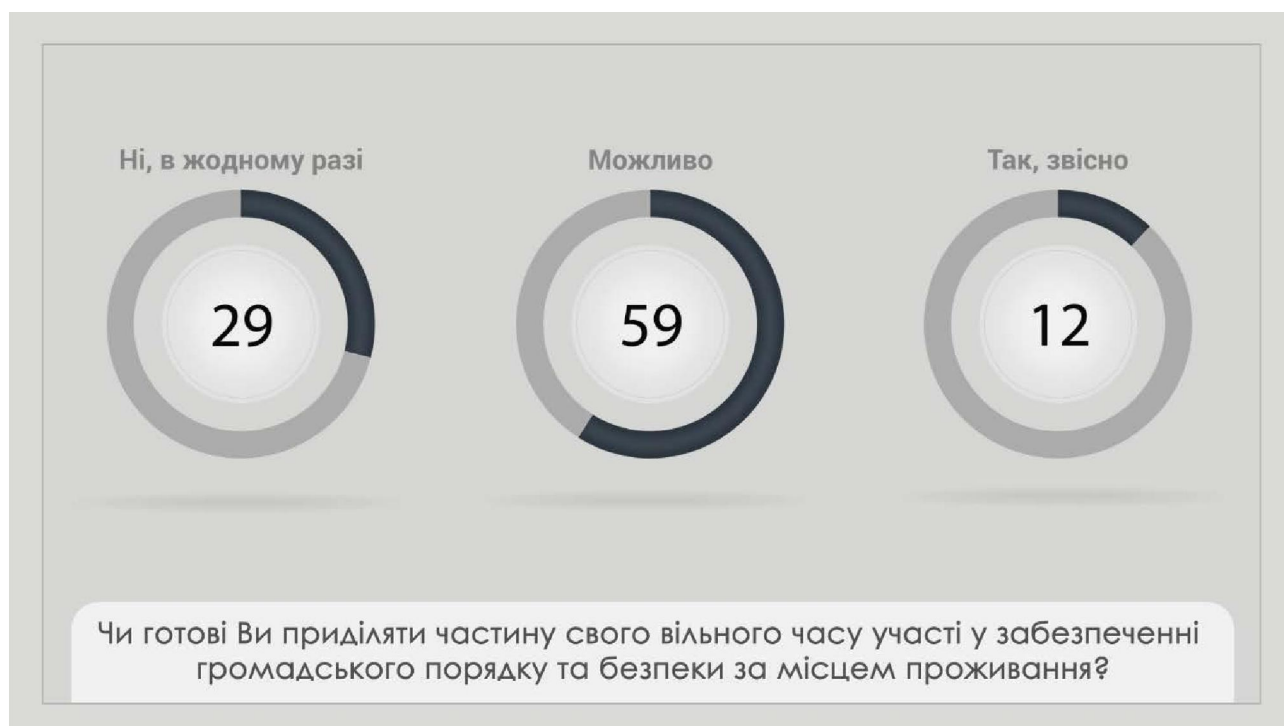
Думка першого заступника голови облдержадміністрації:

Співпраця між дільничними інспекторами поліції та населенням на вищому рівні.

«Був дуже гарний приклад, особливо по сільській місцевості. Цього не було в місті, але в сільській місцевості – співпраця дільничного з місцевим населенням, коли дільничний був фактично прототипом соціального працівника. Він знав де багатодітні сім'ї, де неблагополучні сім'ї, де, навіть, одинока бабуся живе і він до них навідувався, особливо це проявлялося в зимовий період, це минула – позаминула зима. Навіть такі сюжети показували по телебаченню, вони дуже гарно сприймалися».

Разом з тим, попри озвучену готовність до співпраці, при наданні відповіді на більш конкретне запитання щодо *готовності приділити частину свого вільного часу участі у забезпеченні громадського порядку за місцем проживання*, мешканці мікрорайону надали більш стримані відповіді (Граф.20). Так, лише 12% респондентів однозначно згодні приділити частину свого вільного часу для забезпечення порядку. Більше ж половини опитаних мешканців (59%) мають певні сумніви щодо цього. Третина ж респондентів (29 %) категорично проти своєї участі.

Графік 20. Готовність населення до взаємодії з поліцією

Висновки

За результатами вивчення думки мешканців, представників професійних груп, поліції та місцевої влади можна оцінити рівень безпеки в мікрорайоні Вишенька як задовільний. При цьому, варто зазначити, що в темну пору доби в районі стає небезпечніше. На думку мешканців основні загрози для них становлять неосвітлені парки, що не патрулюються поліцією, нічні клуби та магазини, а також – бродячі тварини. Окрім того, занепокоєння викликають також паління та розпиття спиртних напоїв в громадських місцях, порушення громадського спокою в нічний час біля будинків, велика кількість квартирних крадіжок. Виходячи з цих загроз, громада вважає за необхідне посилити піше патрулювання мікрорайону, збільшити штат дільничних інспекторів, посилити профілактичну та інформаційну роботу з населенням.

Необхідність посилення інформаційної складової в роботі поліції є надзвичайно актуальною, адже переважна більшість мешканців майже нічого не знають про її роботу. Мешканці мікрорайону не знають ані свого дільничного інспектора, ані керівника поліції, місця, графіку та часу їх особистого прийому. Переважна більшість громадян, а саме 80%, не відслідковують новин про роботу місцевої поліції.

Задоволеність діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї також є невисокими. Громада не довіряє поліції, не вірить у спроможність поліцейських ефективно боротися з сучасними загрозами громадській безпеці. Мешканці не бачать змін у діяльності поліції в цілому, але зазначають, що певні позитивні зрушення настали лише після початку роботи патрульної поліції. Ці зміни, на думку громадян, пов'язані перш за все з тим, що в патрульній поліції дуже багато молодих спеціалістів, які дійсно прагнуть змінити роботу поліції на краще.

Переважна більшість мешканців мікрорайону вважає за необхідне співпрацювати з поліцейськими задля забезпечення безпеки у районі свого проживання. Серед можливих форм такої співпраці респондентами були обрані: спільне патрулювання, спільне проведення консультацій для громадян, спільне проведення просвітницьких заходів, участь у діяльності громадських об'єднань з охорони громадського порядку та ін.

Пріоритетами поліцейської діяльності на майбутнє, на думку громадян, мають стати:

- Підвищення ефективності розкриття злочинів
- Посилення пішого патрулювання
- Підвищення кількості заходів з інформування населення
- Профілактична робота з населенням
- Залучення громади до співпраці

Аналіз обраних громадянами пріоритетів поліцейської діяльності дозволяє зробити основний висновок про те, що мешканці мікрорайону розуміють необхідність налагодження ефективного діалогу з місцевою поліцією задля покращення стану безпеки та території проживання, й готові до такої співпраці.

Результати даного соціологічного дослідження стануть основою для вироблення рекомендацій щодо запровадження ефективних моделей діяльності поліції, орієнтованої на правоохоронні потреби громади, а також будуть використанні при розробці та доопрацюванні місцевою владою відповідних регіональних програм з питань забезпечення безпеки в громаді.

Окрім того, результати дослідження можуть бути використані місцевою поліцією Вінниччини для організації та плануванні своєї роботи з урахуванням правоохоронних потреб громади.